

GENERAȚIA TÂNĂRĂ-SUBIECT CENTRAL AL NOII ECONOMII

Angela DOLGOPOL,
Conf. al Departamentului Economie, Marketing și Turism

ABSTRACT: Cet article explore les problemes et les perspectives de la nouvelle economie basee sur la connaissance et la creativite. Sa particularite reside dans le fait qu'elle produit principalement des biens immateriels ou services. La sphere de l'innovation est au coeur de ce system economic. L'auteur a etudie les forces motrices de la nouvelle economie, ainsi que ses manifestation dans le monde.

MOTS-CLES: economie de l'imagination creative, economie de la connaissance, le domaine de l'innovation, system educativ, les projets scientifiques

Știința economică a înregistrat progrese notabile începând cu a doua jumătate a secolului 20. Totodată au crescut posibilitățile științei economice de cunoaștere a esenței proceselor, fenomenelor și mecanismelor economice. Cunoașterea echilibrează spațiul economic, permițând convețuirea diferitelor „planuri” personale. Aceasta nu es numai o cunoaștere teoretică, însă și una practică. Savantul austriac F.von Hayek afirmă că cea din urmă „este în totalitate o cunoaștere a circumstanțelor particulare ale timpului său, poate o tehnică de descoperire a acestor circumstanțe într-un mediu dat.” Din această cauză locul figurii sociale centrale este preluată de antreprenor, de instituția antreprenoriatului.

În plus, astăzi alături de principiile clasice fundamentale așa ca eficiența, concurența, raționalitatea, echilibru economic etc. știința economică s-a îmbogățit cu noi concepții și teorii. Acest fapt a facilitat apariția noii economii clasice, a noii macroeconomii la censiunea keynesismului și apoi a postkeynesismului, a instituționalismului. Astfel au luat naștere economia convențiilor, economia mediului, teoria organizațiilor, teoria echității, teoria alegerii sociale etc. O sferă largă au căpătat teoria jocurilor și teoria haosului.

Trebuie de remarcat că dacă în viziunea savantului clasic Adam Smith principalul actor al economiei de piață capitaliste era „homo oeconomicus” - omul de afaceri, care urmărește doar propriul său interes, atunci forța motrice al economiei cunoașterii este omul creativ. Treptat anume el va defini întâietatea în economic contemporan. Anume în aceste condiții „economia bazată pe concurență și pe setea de îmbogățire” este treptat înlocuită cu „economia cooperării și dorinței generale de autoperfecțiune spirituală” - economia imaginației creative după cum o numește profesorul Dumitru Moldovanu. Recent este utilizată tot mai frecvent sintagma „economie creativă”. Au apărut „industrii creative”, ce includ elemente componente științifice și artistice. Ca exemplu pot servi industriile publicitare, de disigne, de artizanat, domeniile presei și audiovizualului, comerțul cu opere de artă, arhitectura, pictura, teatrul etc.

Omul creativ fabrică nu numai averi personale, dar și produse unicele, opere de artă. Datorită lui apar noi cunoștințe și tehnologii. Creativitatea poate fi determinată drept transferul gândirii în afara orizontului cunoașterii. Ea completează cunoștințele existente, contribuind la crearea unor bunuri, produse noi, tangibile și intangibile.

Creativitatea inovațională se află într-un perimetru mai apropiat de inventator, decât de cercetătorul științific. Pentru personalitatea creativă este caracteristică curiozitatea.

Ea are tendința de a crea ceva nou, prin metode originale, netradiționale. Omul creativ cercetează nevoile sociale în produse industriale noi, fiind convins că obiectivele propuse pot fi atinse într-un mod original.

Cel mai bun fundament pentru nașterea unor soluții creative este experiența personală. Cea din urmă este valoroasă prin faptul că e mereu inerentă și că putem recurge la ea în caz de nevoie pregătirea obținută în baza utilizării experienței proprii o putem numi activă. pregătirea pasivă se capătă în mod indirect prin lectură, frecventarea lecțiilor și prin meditație. Astfel personalitatea creativă cheltu-

ie mult timp pentru obținerea experienței personale. În acest scop un asemenea om cunoaște nevoile sociale în dispozitive, mecanisme, economisitoare de timp ce facilitează munca și crează confort.

Un exemplu în acest sens poate servi antreprenorul autohton Sergiu Litra, care din anul 2013 produce bere Kraft, după propriua rețetă, respectînd legea Bavariei cu privire la calitatea berii (Das Reinhltebot). Afacerea sa de Litra a inițiat-o începînd cu importul berii Kraft din Belgia, Germania, Anglia etc. după absolvirea Școlii Londoneze de Marketing. Deci în anul 2010 a fondat firma „Litra Import” ce importa bere din străinătate în rețelele comerciale. Marfa era costisitoare, prețul variînd între 35 și 200 lei pentru o sticlă. Totuși cererea era stabilă. Însă din cauza fluctuației cursului valutar și particularitățile de activitate a rețelelor comerciale, importul berii a devenit nerentabil. Atunci d. Sergiu Litra a făcut studii la universitatea Americană de producere a berii însușind profesia dată. În sfîrșit a devenit producător autohton de bere. A contactat un partener german și împreună au creat un parteneriat-Litra Brewing Company, conform înțelegerii, partea majoritară (75%) din business îi aparține. De asemenea antreprenorul l-a asigurat cu utilaj german. În toamna anului 2014 firma a produs 14 tone de bere Kraft. Antreprenorul menționează că pentru a crea rețeta berii proprii a avut nevoie de jumătate de an, experimentînd cu 5 tone de bere. Încă în prima fază a procesului de producție au fost testate și fabricate 4 mărci de bere „Litra Pase Ale”, „Litra Vienna Lager”, „Litra Bohemia Plisner”. În ultimul an firma „Litra Brewing Company” prezintă 12 soiuri de bere. În prezent compania este dispusă să-și dubleze capacitatea de producție și să se orienteze în special spre export.

Această istorie de succes a unui tînăr antreprenor autohton m-a impresionat prin faptul că a demonstrat că și în condițiile noastre totul este posibil în condiția că trebuie de perseverat, de mers înainte.

Dacă ne-am referi la inovațiile din industria băuturilor alcoolice putem să fim mîndri de faptul că savanții-oenologi din Moldova au elaborat tehnologii de prepararea și păstrarea a sulfatului de struguri, care permite de a fabrica vinuri cu zahăr rezidual nu numai în anotimpul de toamnă, dar și în decursul întregului an.

Invenția îi aparține doctorului în științe tehnice Ion Prida, conducătorul firmei „Oeno Consulting”, iar de elaborarea tehnologiei a fost preocupat un grup de savanți și anume: academicianul Boris Găina, doctor habilitat Rodica Stîrza, doctor Elena Chiriță, preum și practicienii Valerii Țîră, Vasiliu Luca, Nicolai Firou, Anastasia Ialovoi etc.

Tehnologia sulfatului de struguri permite de a reduce cheltuielile de producție și de a spori calitatea vinului fabricat, precum și de a micșora cantitatea anhidridei sulfuroase din vinuri.

De fapt în lume, deja demult s-a conștientizat necesitatea investirii în persoanele creative. Spre exemplu, cheltuielile SUA pentru inovare le depășește pe cele ale Angliei, Franței, Italiei, Germaniei luate împreună. În general SUA sunt primii ocupați în procesele științifice. În SUA conform legii ele dispun de un buget nu mai mic de 50 mii de dolari, dintre care 70% sunt subsidii de stat. Pot fi remarcate laboratorul lui Avram Lincoln din MIT (Institutul Tehnologic din Masacusetts), laboratorul Los-Alamos de pe lîngă Universitatea din California, laboratorul Național Aragon de la universitatea din Chicago.

Un important centru inovațional a fost și este Valea Siliconului. Cel din urmă a fost organizat în cadrul Universității Stanford, transformîndu-se într-un impunător centru industrial. În cadrul acestuia conlucrează circa trei mii de firme electronice, fiind încadrate circa 200 mii de persoane. Centrul produce circa 20% din producția globală a calculatoarelor.

În prezent un analog al Valei Siliconului din SUA însă mai contemporan este centrul Șani-Cjăni din China. Acesta este orașul științei și al noilor tehnologii. În apropiere, în suburbii se află atelierul fabricii Foxconn, unde se ansamblează milioane de aparate Apple, Samsung și alte mărci. Acest oraș dispune de universități dizlocate în clădiri impunătoare. China mizează pe generația tînără cu un nivel înalt de pregătire profesională, în special în domeniul științelor reale. În general în China, pentru a se pregăti de lecții elevii se trezesc la orele 5-6, iar lecțiile durează pînă la orele 18:00. Astfel, se fac multe eforturi pentru a fi competitive și pentru a obține studii superioare. Din păcate în majoritatea, tinerii noștri nu dispun de o asemenea motivație ca cei din țările asiatice, pentru care victoriile la Olimpiade sunt aproape ca unica cale de asigurarea succesului în viață, în condițiile unei concurențe acerbe.

Universitățile Chineze deja se situează în topul primelor 10 conform tuturor clasamentelor internaționale, iar elevii din țările asiatice practic câștigă toate sumele de robotică.

De exemplu nu atât de demult în Internet se discuta despre un băiețel din India care a asamblat un ipad pentru prietena sa ca cadou de ziua de naștere. Aproape 250 mii de studenți indieni studiază online concursurile video, tehnologiile informaționale cu caracter tehnic și medical de pe sit-ul MIT.

În Republica Moldova au fost create 3 parcuri științifico-tehnologice și 8 incubatoare de inovare. Activitatea acestora este condusă de Agenția pentru Inovare și Transfer Tehnologic. Aceasta în colaborare cu alte structuri importante din Moldova, Slovacia, Germania, Belarus, Ucraina și Letonia au implementat proiectul „Fostering the Knowledge Triangel in Belarus, Ukraine and Moldova”, finanțat prin programul tempus. Obiectivele urmărite erau : accelerarea dezvoltării laturilor cunoașterii: educație, cercetare și inovare.

Agenția pentru Inovare și Transfer Tehnologic sprijină crearea și dezvoltarea parcurilor științifico-tehnologice și a incubatoarelor de inovare, inclusiv prin suport financiar.

Cu acest scop AITT folosește 2 instrumente în sprijinul inovațiilor: proiectele de inovare și transfer tehnologic, precum și suportul acordat parcurilor științifico-tehnologice și incubatoarelor de inovare.

În Republica Moldova există următoarele incubatoare de inovare:

1. Incubatorul de Inovare „Inovatorul” (parte a PȘT „Academica”), creat în 2007, în cadrul Universității din Comrat
2. Incubatorul de Inovare „Inventica-USM”, creat în 2012 pe lângă USM în cadrul Facultății de Științe Economice.
3. Incubatorul de Inovare „Antreprenorul Inovativ” creat în 2013.
4. Incubatorul Inovațional Moldo-Lituanian „Media Garaj”, creat în 2014;
5. Incubatorul de Inovare „IT4BA”, creat în anul 2015 în cadrul ASEM;
6. Incubatorul de Inovare „Politehnica” creat în 2011 în baza uzinei experimentale a UTM.
7. Incubatorul de Inovare „Nord” creat în 2012 în cadrul Universității de Stat „Aleco Russo” din Bălți.

În sinteză se poate remarca că pentru Republica Moldova este oportună necesitatea sporirii competitivității economice, fapt posibil numai în baza unei cooperări continue între mediul economic și cel științific

Bibliografia:

1. Bogdan Ștefănași. Filosofia noii economii. Iași: Tipografia Moldova, 2006;
2. Dumitru Moldovanu. Economia imaginației creative. Chișinău: Edit. Știința-Arc, 2014;
3. Natalia Palii. Rolul laboratoarelor de cercetări științifice în transferul de tehnologii. În Materialele Conferinței VIII. Informațiile jubiliare a USM „Modalități de eficientizare a sistemului economic-financiar în scopul dezvoltării economice durabile a Republicii Moldova” Chișinău: CEP USM, 2013 p. 33-36.
4. Maria Hamuraru, Sergiu Drahnea. Education methodology of new economy of Republic of Moldova. În Materialele Conferinței VIII. Informațiile jubiliare a USM „Modalități de eficientizare a sistemului economic-financiar în scopul dezvoltării economice durabile a Republicii Moldova” Chișinău: CEP USM, 2013
5. В.Л. Талуха. Проблемы инновационного развития экономики Украины. În Materialele Conferinței VIII. Informațiile jubiliare a USM „Modalități de eficientizare a sistemului economic-financiar în scopul dezvoltării economice durabile a Republicii Moldova” Chișinău: CEP USM, 2013
6. Н.Н. Грачев. Психология инженерного грузаю Москва: Высшая школа, 1998
7. Ксения Конюхова. Инженерами у нас скоро станут китайцы и индийцы. Комсомольская правда. от 19.01.2017
8. Анастасия Торон. Новая Технология молдавских учёных. Экономическое обозрение. от 08.09.2017, N-32.